

INOVACIJSKI PROJEKT PODEŽELJE SKOZI OTROŠKE OČI

SADJE IZ DOMAČEGA SADOVNJAKA

TEORETIČNA OPREDELITEV PROJEKTA

Inovacijski projekt Podeželje skozi otroške oči - sadje iz domačega sadovnjaka je patent celovitega pristopa spodbujanja (motiviranja) otrok.

Razvit je metodološki pristop za oblikovanje celovitega (integrativnega) spodbujanja in privzgajanja navad. Ne gre le za oblikovanje modela. Tudi vidik trajnosti za otroka je zelo pomemben. Razvita je metodologija za privzgajanje navad.

Otroci so z lastno aktivnostjo prišli do spoznanj, da je sadje zdravo. Pri tem so uporabljali različna čutila, se pogovarjali, spraševali, si delili izkušnje, ideje in uživali sadje na različne načine. Ker pa to uživanje ni bilo le kratkotrajno, temveč še traja, so si to navado privzgojili.

Kje je poudarjeno bistvo? Poleg upoštevanja načel (usmerjanje) in razvoja metod (proces privzgajanja navad) so vključena sprejemanja znanj, veščin in spretnosti, ki so posledica otrokove vedoželjnosti.

Otroci so pri svojih dejavnostih uporabljali čutila. Posebno so jih motivirala čutila: tip, vonj, okus in pri otrocih spodbudili radovednost.

Otroci so preko spoznanj, do katerih so prišli z lastno aktivnostjo v vrtcu, starše tudi doma spodbujali k uživanju domačega sadja in jim privzgojali navade zdravega prehranjevanja.

Gre za sistematično raziskovanje razvoja otrokove dejavnosti za uveljavljanje otrokovih potreb in zblíževanja otroka z naravo, posebej s prehrano.

Je začetek vseživljenjskega učenja za zdravo življenje kjer privzgojamo tudi navade različnih disciplin (bivanje, gospodarjenje, zdravo prehranjevanje ..)

Otroci so imeli zadovoljene vse osnovne potrebe, pa jim je vse o sadju, prehranjevanju in naravi še vedno zbujalo radovednost.

K temu so pripomogle metode, ki smo jih razvili skozi inovacijski projekt:

- metoda igre in simulacija (povzeto po: Metode in tehnike poučevanja www2.arnes.si/~jcurk/STATISTIKA/metode.html - 31k)
- metoda reševanja problemov (povzeto po: Priročnik za spoznavno usmerjen pouk)
- metoda samorefleksije (povzeto po: Metode in tehnike poučevanja www2.arnes.si/~jcurk/STATISTIKA/metode.html - 31k)
- metoda raziskovanja (povzeto po: Metode znanstveno raziskovalnega dela)

Cilji so bili doseženi po načelih in ne po pravilih samovzgojanja. Otroci in odrasli so pridobili znanja, vrednote in veščine za zdravo življenje po načelih, ki so dogovorjeni v evropskih listinah vseživljenjskega učenja po metodah in oblikah integrativnega privzgojanja navad.

- izhajanje iz otrokove dejavnosti za uveljavljanje otrokovih potreb,
- zblíževanje otroka z naravo, tudi s prehranjevanjem,
- integrativni pristop za obravnavo različnih disciplin.

Poleg otrok so v inovacijskem projektu veliko vlogo imeli starši. V začetku kot sodelavci v projektu, kasneje pa so na pobudo otrok tudi doma začeli spreminjati prehranske navade. To dejstvo pa obogati in doda vrednost projektu. Otroci so se z aktivnimi pristopi učili, da so pridobili znanje, spoznali, razumeli in analizirali dejavnost in jo nadgradili z življenjskimi izkušnjami.

POTEK PROJEKTA

Inovacijski projekt Podeželje skozi otroške oči – sadje iz domačega sadovnjaka smo izvajali v šolskem letu 2007/2008 in ga tudi zaključili.

V projekt so se vključili vsi otroci in v njem aktivno sodelovali. Že jeseni so se nam pridružili tudi starši in nam celo šolsko leto stali ob strani. Z nami so sodelovali zunanji strokovnjaki: mag. agronomije Olga Oblak, ki je zelo dobra poznavalka sadnega drevja, gozdar Franc Miklavčič in vodja šolske prehrane Irena Bizovičar. Ves projekt je potekal pod budnim očesom našega strokovnega prijatelja Igorja Lipovška.

Temeljne naloge vrtcev so pomoč staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kvalitete življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti.

Predšolska vzgoja v vrtcih je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja in poteka po načelih:

- demokratičnosti,
- pluralizma,
- avtonomnosti, strokovnosti in odgovornosti zaposlenih,
- enakih možnosti za otroke in starše, upoštevanje različnosti med otroki,
- pravice do izbire in drugačnosti in ohranjanja ravnotežja med različnimi vidiki otrokovega telesnega in duševnega razvoja.

Cilji predšolske vzgoje v vrtcih so:

- razvijanje sposobnosti razumevanja in sprejemanja sebe in drugih,
- razvijanje sposobnosti za dogovarjanje, upoštevanje različnosti in sodelovanje v skupinah,
- razvijanje sposobnosti prepoznavanja čustev in spodbujanje čustvenega doživljanja in izražanja,
- negovanje radovednosti, raziskovalnega duha, domišljije in intuicije ter razvijanje neodvisnega mišljenja,
- spodbujanje jezikovnega razvoja za učinkovito in ustvarjalno uporabo govora, kasneje pa tudi branja in pisanja,
- spodbujanje doživljanja umetniških del in umetniškega izražanja,
- posredovanje znanj z različnih področij znanosti in iz vsakodnevnega življenja,

- spodbujanje telesnega in gibalnega razvoja in
- razvijanje samostojnosti pri higijenskih navadah in pri skrbi za zdravje.

V inovacijskem projektu smo upoštevali temeljne naloge vrtcev, načela in cilje, ki jih predvidevajo Zakon o vrtcih, Kurikulum za vrtce in Pravilnik o posodabljanju vzgojno-izobraževalnega dela.

Naš vrtec se nahaja na podeželju. Obdajajo nas gozdovi travniki, polja in sadovnjaki, ki se v jesenskem času šibijo pod težo sočnih in sladkih plodov. Že dolgo časa smo v vrtcu nemočno opazovali, kako so otroci raje posegali po kupljenem sadju kot so banane, pomaranče, mandarine, ... , domače sadje pa je neuporabljeno ležalo po tleh. Nekateri otroci so na vprašanje, kje dobimo ali kako pridobimo sadje, dali odgovor »v trgovini«. Zaznali smo, da imajo naši otroci, čeprav živijo na podeželju, premalo stika z naravo in jo tudi premalo opazujejo ter razmišljajo in razumejo, kaj se v njej dogaja.

Otroke smo želeli spodbuditi, da bi se bolj zanimali za okolje, v katerem živijo, ga spoznavali, ga poskusili razumeti in ugotoviti nekatere naravne zakonitosti, obenem pa jih navajati k uživanju raznovrstnega sadja iz domačega sadovnjaka. Zastavili smo raziskovalno vprašanje: **Kako otroke spodbuditi, da uživajo raznovrstno sadje iz domačega sadovnjaka.**

CILJI PROJEKTA

1. Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.
2. Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.
3. Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Cilje smo nameravali dosežati z različnimi dejavnostmi otrok:

- Obisk sadovnjaka (spoznavanje sadnega drevja in plodov), kmetije.
- Nabiranje in obiranje sadja, njegovo zbiranje, sušenje in stiskanje
- Pokušanje svežega, kuhanega, pečenega in posušenega sadja in njihovih sokov.
- Poslušanje predavanja agronoma.
- Urejanje in razvrščanje sadja po velikosti, teži, okusu, lupini, barvi, otipu
- Primerjanje domačega in kupljenega sadja.
- Kuhanje čaja iz jabolčnih olupkov z medom.
- Zbiranje pešk in hranjenje ptic pozimi.
- Anketiranje staršev
- Praznovanje rojstnih dni na sadni način.
- Obredno uživanje jabolka.
- Petje pesmi o sadju in poslušanje zgodb, ugank, deklamacij ter izvedba dramatizacij.
- Likovno ustvarjanje o sadju.
- Kuhanje marmelade, jabolčnih lizik, čežane, priprava sadne solate.
- Izdelava sadnega čipsa.
- Peka peciva iz različnega sadja z bobicami, peka sadnega kruha.
- Priprava božične čajanke.
- Sejanje pešk – sadnih semen - in opazovanje »kaj se bo zgodilo«.
- Okrasitev igralnice z okraski iz suhega sadja.
- Sekljanje sadja in okušanje tako pripravljene sadja

- Izdelava jabolčnega kisa.
- Opazovanje listanja in cvetenja dreves v sadovnjaku ter sprememb po cvetenju.
- Ugotavljanje vzrokov, da iz cvetov raste plod.
- Hoja med sadnimi drevesi in njihovo primerjanje.

IZVEDBA PROJEKTA

Projekt je potekal v treh akcijsko raziskovalnih krogih.

V prvem akcijsko raziskovalnem krogu so otroci pobirali sadje v bližnjih sadovnjakih. Obiskali so kmetijo pri Matic, kjer so opazovali predelavo sadja v sok in kmetijo pri Zamud, kjer so aktivno sodelovali pri sušenju sadja. Mag. agr. Olga Oblak je otrokom predstavila raznovrstno sadje iz domačega sadovnjaka. Vsak dan so uživali sadno malico. V dogovoru s starši, so otroci za rojstne dneve prijatelje pogostili s sadjem, po možnosti iz domačega sadovnjaka.

V drugem akcijsko raziskovalnem krogu so otroci sami kuhali čežano, sadni čaj, marmelado in sušili sadje, pekli raznovrstno pecivo.

V tretjem akcijsko raziskovalnem krogu so si v spomladanskem času ponovno ogledali sadovnjake skupaj z ga. Olgo Oblak in spoznavali avtohtona drevesa. Določili so posebna drevesa za sadno učno pot in se po njej sprehodili s pomočjo zemljevida.

Ravnali smo v prepričanju, da morajo otroci dojemati sadje celostno ter spoznati njegovo vpetost v naravo in prehranjevalno verigo. Menili smo, da je možno skozi radovednost in igro otrok spodbujati njihove veščine za vsakodnevno ravnanje s sadjem in na ta način krepiti odnos do sadja ter ustvariti okoliščine, da bodo otroci spreminjali tudi svoje prehranjevalne navade.

UGOTOVITVE

Pri evalvaciji projekta smo prišli do spoznanj in ugotovitev:

- Če so vključeni v organiziran projekt, vsi otroci vsaj poskusijo sveže domače sadje, čeprav nekaterim ni všeč.
- Otroci prepoznajo domače sadje oziroma opazijo razliko med domačim in kupljenim sadjem.
- Rajši uživajo domače sadje, ki so ga sami predelali, kot kupljeno sadje.
- Otroci so pridobili spoštljivejši in bolj odgovoren odnos do domačega sadja.

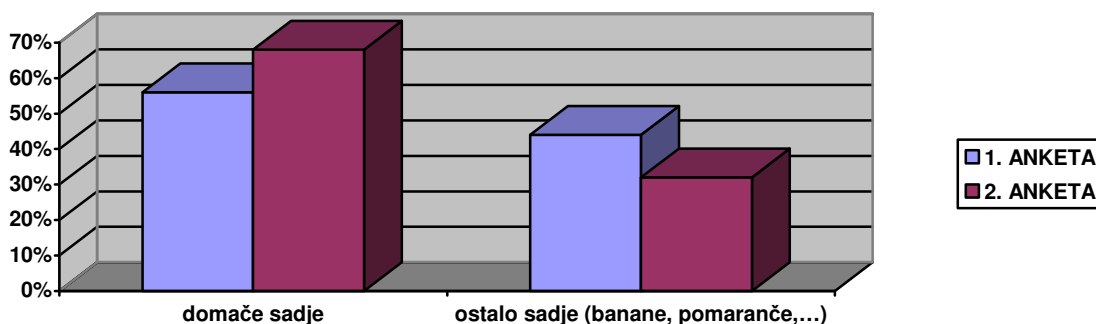
Predstavljena je anketa, ki so jo izpolnjevali starši in iz katere lahko razberemo napredek otrok pri uživanju domačega sadja. Prvo anketo smo izvedli takoj na začetku projekta v mesecu septembru, drugo anketo pa v mesecu aprilu. V anketah je sodelovalo 106 staršev.

1. vprašanje: KATERO SADJE VAŠI OTROCI NAJRAJŠI UŽIVAJO? (v odstotkih)

TABELA 1: Odgovori staršev na vprašanje, katero sadje njihovi otroci najrajši uživajo

	DOMAČE SADJE	OSTALO SADJE
1. ANKETA	56%	44%
2. ANKETA	68%	32%

Iz ankete je razvidno, da se je povečal odstotek uživanja domačega sadja (jabolka, hruške, grozdje,...) pri otrocih s 56% na 68% in zmanjšal odstotek uživanja drugih vrst sadja.

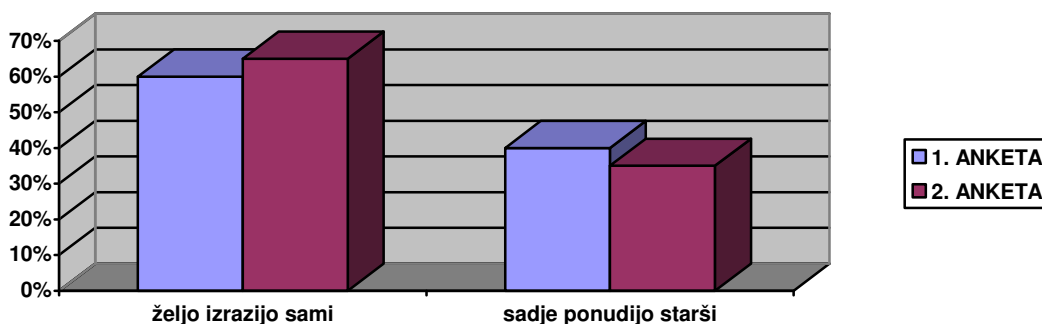
GRAF 1: Odgovori staršev na vprašanje, katero sadje njihovi otroci najrajši uživajo.

2. vprašanje: ALI ŽELJO PO UŽIVANJU SADJA OTROCI IZRAZIJO SAMI ALI JIM SADJE PONUDIJE?

TABELA 2: Odgovori staršev na vprašanje ali željo po uživanju sadja otroci izrazijo sami ali jim sadje starši ponudijo.

	ŽELJO IZRAZIJO SAMI	SADJE PONUDIJO STARŠI
1. ANKETA	60%	40%
2. ANKETA	65%	35%

Iz ankete je razvidno, da kar 65% otrok izrazi željo po uživanju sadja. Ta želja se je povečala za 5%.

GRAF 2: Odgovori staršev na vprašanje ali željo po uživanju sadja otroci izrazijo sami ali jim sadje starši ponudijo.

Iz ankete je razvidno, da otroci doma vedno bolj in vedno rajši posegajo po domačem sadju. Menimo, da je vzrok v tesnem sodelovanju in povezanostjo vrta s starši, ki so projekt vzeli

tudi za svojega in prenesli v domače okolje. Opazili smo, da so vsi otroci v vrtcu uživali sadje, ki so ga sami nabirali ali na kakršen koli način predelali. Otrokom je veliko pomenila lastna aktivnost pri vseh dejavnostih.

Starši so dajali povratne informacije o aktivnostih, ki so se dogajale v vrtcu in o posameznih pripetljajih, ki so se jim zgodili doma. Tadejeva mamica je povedala: »Ko sem prinesla domov iz trgovine mandarine, mi je Tadej povedal, da teh mandarin ne bo jedel, ker so škropljene in naj grem v klet po domača jabolka.« Janova mamica je povedala: »Danes po kosilu sem pila kavo. Jan mi je hitel razlagat, da kava ni zdrava, ker nima vitaminov. Ko sem ga vprašala, kje so vitamini, mi je povedal, da moram jesti domače sadje in zelenjavo.«

Prav posebna drevesa, ki smo jih videli na sprehodu, smo povezali v Sadno učno pot Agata. To pot smo prenesli na zemljevid, ki smo ga označili s simboli – plodovi, ki so značilna za posamezno vrsto drevesa. Mislimo, da je ta način označevanja zemljevida najprimernejši za predšolske otroke. Sadna učna pot Agata je krožna. Popelje nas po okoliških sadovnjakih, kjer si lahko ogledamo avtohtone sadne vrste: jablano, hruško, slivo, češnjo, oreh in trto samorodnico. Lahko si jo gledamo v celoti ali pa posamezen del, odvisno od starosti otrok. Za ogled cele Sadne učne poti Agata potrebujemo približno dve uri. Zemljevid smo opremili z merilom, ki je drugačno od običajnih meril. Šestletni otroci prehodijo pot 100 m, ki je označena na zemljevidu, medtem ko povedo deklamacijo Jabolko rdeče. Za lažjo orientacijo v prostoru smo zemljevidu dodali še simbole: vzgojiteljica z otroki, ki ponazarja vrtec ter pošto in cerkev, ki ju otroci dobro poznajo in vedo, kje se nahajata.

Po našem mnenju so elementi inovacijskega načrta, ki presegajo raven našega vrtca in so primerni ter uporabni tudi za druge vrte in dejavnost v njih:

- celostni način obravnave izbrane vsebine oziroma cilja, ki sega od občutij prek dejavnosti do izdelkov, oprijemljivih rezultatov in razvijanja odnosov; odnosa do samega sebe, do prijatelja, vzgojiteljice, vrtca, narave, sadjarstva in kmetijstva,
- pregledna in prenosljiva metodologija zasnove in izvajanja projekta,
- možnost, da Sadno učno pot Agata obišejo otroci skupaj s starši ali da jo obišejo otroci drugega vrtca,
- preskus orientacijske sposobnosti otrok in sposobnosti branja zemljevida,
- vključenost staršev in širšega okolja (kraja in občine) v projekt
- odmevnost projekta v Poljanski dolini.

ZAKLJUČEK

Ko opazujemo otroke pri različnih dejavnostih v zvezi s projektom, opazamo, da so zelo napredovali. Ne samo da so se naučili in spoznali veliko novega, pač pa so obogatili svoj odnos do narave in njenih plodov: bolj se je zavedajo, se ji čudijo in jo občudujejo. Prav vsi otroci jedo domače sadje, ne zavračajo več plodov, ki imajo kje kakšno pikico. Bolj so jim všeč sadeži, ki niso »kot narisani«. Še posebej smo veseli, da so mlajši otroci postali pravi ljubitelji sadja. Sadna učna pot Agata pa nas popelje po poti, na kateri bomo lahko opazovali avtohtona sadna drevesa in spremembe na njih skozi vse letne čase.

Vzgojiteljice smo pri tem projektu pridobile sposobnost sodelovanja, organiziranja, navezovanja pristnejših stikov s starši in njihovo ustvarjalno vključevanje v delo vrtca.

Sodelujoči v projektu: vsi otroci iz vrtca Agata in njihovi starši, ravnateljica Ivanka Oblak, vzgojiteljice: Jožefa Maček (vodja IP), Špela Oblak, Danica Zorko, Katarina Špiček, Jana Kloboves, Bernarda Bohinc, Alenka Cegnar, Aleksandra Frelj, Helena Oblak, Metka Šturm, Milena Škrlec.

Zunanji sodelavci: Igor Lipovšek, Olga Oblak, Franc Miklavčič, Irena Bizovičar

Viri:

Batistič Zorec, M. Teorije v razvojni psihologiji. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.1999.

Bahovec D.,E. et. al. Kurikulum za vrtce. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999.

Cencič, M. in Cencič M. Priročnik za spoznavno usmerjen pouk. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2002.

Pokorny,B. et. al. Osnove znanstveno raziskovalnega dela. Velenje, Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje, 2005.

Kroflič, R. et. al. Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Ljubljana: Založba Obzorja, 2001.

Škorjanc, T. Mala kuharica. 1. natis. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2002.

Zittlau, J. in Kriegisch, N. Zdrava prehrana. 5. izdaja. Ljubljana: Prešernova družba, 2003. zbirka Za dober dan.

Seguin-Fontes, M. Sadje. Ljubljana: Domus,1988.

Golob, B. Igrarije – besedne čarovnije. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988.

Pavlič, E. Za otroke kuhajmo zdravo. 1. natis. Koper: samozaložba, 1998.

Gliha, M. Zakaj jemo in kaj. Ljubljana: Kmečki glas, 1993.

Žist, D. in Oblak, I. Razvojna teorija Leva Semjonoviča Vigotskega. 2004. dostopno na naslovu: <http://www.zzsp.org/revija/2004/04-2-197-226.pdf>

Naji, M. METODE POUČEVANJA IN UČENJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ, dostopno na spletnem naslovu: www.zrss.si/doc/NAR_METODE%20POU%20C4%8CEVANJA%20IN%20U%20TRAJNOSTNI%20RAZVOJ.doc

Požarnik Marentič, B., 2000: Psihologija *učenja* in *poučevanja*. Metode in tehnike poučevanja. dostopno na naslovu <http://www2.arnes.si/~jcurk/STATISTIKA/metode.html>

Zakon o vrtcih. Dostopno na naslovu:http://www.sviz.si/?page=si/predpisi/predpisi_vi - 60

Pravilnik o posodabljanju vzgojno-izobraževalnega dela. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200313&stevilka=561>